ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové, JUDr. Zdeňka Kühna, JUDr. Barbary Pořízkové a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **V. L. B.,** zastoupený JUDr. Libuší Svobodovou, advokátkou se sídlem Nad Štolou 18, Praha, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 2. 2008, č. j. OAM-105/LE-BE03-BE07-2008, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 23. 4. 2008, č. j. 46 Az 34/2008 - 18,

takto:

I. V řízení se pokračuje.

II. Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 23. 4. 2008, č. j. 46 Az 34/2008 - 18, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 28. 2. 2008 zamítl žalovaný žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. f) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky (dále jen „zákon o azylu“). Žalovaný totiž dospěl k závěru, že důvodem podání žádosti byly ekonomické potíže, obava z vymáhání finančních prostředků zprostředkovatelem a dále snaha o legalizaci pobytu. Žalobcem tvrzené ekonomické potíže nebyly zapříčiněny z azylově relevantních důvodů, ale tím, že jemu a jeho rodině vznikl dluh na bydlení v důsledku špatné finanční situace. Pod výčet důvodů rozhodných pro udělení mezinárodní ochrany nelze podřadit ani jednání zprostředkovatele. Žalobce v průběhu řízení konečně

neuvedl ani žádnou skutečnost, kterou by bylo možné podřadit pod vážnou újmu ve smyslu § 14a zákona o azylu.

[2] Rozhodnutí žalovaného bylo žalobci doručeno dne 3. 3. 2008. Dne 5. 3. 2008 proti němu podal žalobu, v níž namítl, že mu azyl nebyl udělen neoprávněně a že se nemůže vrátit do své vlasti. Zároveň uvedl, že si není schopný žalobu sám napsat a požádal o ustanovení zástupce pro soudní řízení, který by jeho žalobu doplnil. Krajský soud usnesením ze dne 1. 4. 2008 ustanovil žalobci zástupkyni a vyzval ji a žalobce, aby do 5 dnů ode dne doručení daného usnesení doplnili žalobu tak, aby z ní bylo patrné, v čem konkrétně žalobce spatřuje nezákonnost rozhodnutí žalovaného a aby doplnili v souladu s ustanovením § 71 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s"), konkrétní žalobní body. Soud žalobce také poučil o možných důsledcích nedoplnění žaloby ve stanovené lhůtě. Uvedené usnesení bylo zástupkyni žalobce doručeno dne 3. 4. 2008. Dne 10. 4. 2008 žalobce prostřednictvím své zástupkyně žalobu doplnil. Dne 23. 4. 2008 pak krajský soud usnesením rozhodl o odmítnutí žaloby. V jeho odůvodnění uvedl, že pětidenní lhůta daná soudem k odstranění vad žaloby uplynula dne 8. 4. 2008. Protože žalobce nedoplnil žalobu ve lhůtě, kterou mu soud k odstranění vad žaloby stanovil a která mu zbývala do konce lhůty k podání žaloby [dle § 32 odst. 2 písm. a) zákona o azylu], rozhodl soud o odmítnutí žaloby.

[3] Předmětný rozsudek napadl žalobce (dále též „stěžovatel") včas podanou kasační stížností. V té nejprve poukázal na skutečnost, že usnesení krajského soudu, jímž byla JUDr. Libuše Svobodová ustanovena jeho zástupkyní, bylo uvedené zástupkyni doručeno dne 3. 4. 2008, tedy ve čtvrtek. Přičemž lhůta 5 dnů končila dne 8. 4. 2008, tj. v úterý. Na doplnění žaloby tak byly žalobci dány 3 pracovní dny. Vzhledem k tomu, že se ustanovená zástupkyně nemohla osobně setkat s žalobcem během tak krátké doby a nebyl jí vůbec znám obsah spisu, se kterým se musela seznámit u žalovaného, byla lhůta stanovená soudem pro doplnění žaloby nesplnitelná. Lhůta určená soudem pro doplnění podání by měla být přiměřená i s ohledem na neznalost věci ustanovené zástupkyně, zároveň je nutno přihlédnout k výkonu jejích jiných činností. Pokud s. ř. s. stanoví v § 49 odst. 1, že z důvodu přípravy k jednání je třeba zachovat desetidenní lhůtu k přípravě účastníků, je nepochybné, že v případě absolutní neznalosti věci ustanoveným zástupcem by měla být stanovena lhůta alespoň obdobná. Stěžovatel dále namítl, že předmětná lhůta je lhůtou procesní, s níž zákon nespojuje zánik práv a povinností. Pokud zástupkyně žalobce doplnila žalobu ještě dříve, než bylo vydáno odmítavé usnesení, měl soud k tomuto podání přihlížet a žalobou se zabývat. Je nutno postupovat analogicky jako u procesních lhůt v zákoně č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř."), neboť charakter procesní lhůty je v obecném smyslu shodný. Jako příklad lze uvést výzvu k doplnění odvolání obsahující lhůtu pro toto doplnění, kdy i v případě, že je tato lhůta nedodržena a odvolání je doplněno před vydáním usnesení o odmítnutí odvolání, je k tomuto doplnění přihlíženo a odvolací soud se tímto doplněním zabývá. Stěžovatel svou stížnost uzavřel tvrzením, že postupem soudu došlo k porušení jeho základního práva na projednání věci nezávislým soudem ve smyslu č. l. 36 odst. 2 zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod (dále jen „Listina"), neboť stanovením tak krátké lhůty k doplnění žaloby mu byla fakticky odebrána možnost přezkoumání věci.

[4] Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti popřel důvodnost podané kasační stížnosti a navrhl její odmítnutí, případně zamítnutí.

II.

[5] Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. K podrobnějšímu vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech azylu (mezinárodní ochrany) lze pro stručnost odkázat na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS (všechna zde uváděná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na stránkách www.nssoud.cz). Zde Nejvyšší správní soud shromáždil výčet typových případů, v nichž se může jednat o přijatelnou kasační stížnost. Jako jeden možný případ uvedl rovněž situaci, kdy se kasační stížnost dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu. Judikaturou zdejšího soudu dosud nebyla plně řešena otázka souladu ustanovení § 32 odst. 2 písm. a) zákona o azylu s ústavním pořádkem České republiky, proto je třeba považovat kasační stížnost za přijatelnou. Zdejší soud tak mohl přistoupit k posouzení důvodnosti v ní uplatněných námitek.

[6] Nejvyšší správní soud při předběžném projednání věci zaujal názor, že ustanovení § 32 odst. 2 písm. a) zákona o azylu, jehož je třeba ve věci použít, je v rozporu s ústavním pořádkem České republiky, konkrétně s č. l. 36 odst. 2 Listiny a č. l. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Jelikož si o neústavnosti platného zákona Nejvyšší správní soud nemůže učinit právní závěr sám, předložil věc Ústavnímu soudu podle č. l. 95 odst. 2 Ústavy. Z důvodu současně podávaného návrhu na zrušení citovaného ustanovení přerušila předsedkyně senátu, jemuž byla věc přidělena k projednání a rozhodnutí, řízení o kasační stížnosti podle § 48 odst. 1 písm. a) a § 120 s. ř. s., a to usnesením ze dne 25. 6. 2009, č. j. 1 Azs 72/2008 - 48.

[7] Ústavní soud o uvedeném návrhu rozhodl nálezem ze dne 1. 12. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 17/09 (všechna zde citovaná rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na http://nalus.usoud.cz), a to tak, že ustanovení § 32 odst. 2 písm. a) zákona o azylu se zrušuje dnem vyhlášení nálezu ve Sbírce zákonů. Citovaný nález byl vyhlášen ve Sbírce zákonů pod č. 9/2010 dne 14. 1. 2010. Ústavní soud se v odůvodnění svého nálezu v zásadě ztotožnil s argumentací Nejvyššího správního soudu obsaženou v návrhu na zrušení citovaného ustanovení. Dovodil tak, že sedmidenní lhůta k podání žaloby proti rozhodnutí žalovaného v kombinaci se zásadou koncentrace a s dispoziční zásadou ovládajícími správní soudnictví vytváří nepřiměřenou bariéru v přístupu k soudu. Podle Ústavního soudu „*posuzované ustanovení zákona o azylu tím, že omezuje právo žadatele domáhat se u soudu ochrany svých práv stanovením nepřiměřeně krátké lhůty pro podání žaloby, ve své podstatě činí proklamovanou soudní ochranu pouze iluzorní (obdobně nález sp. zn. Pl. ÚS 12/07, č. 355/2008 Sb.). Je proto v rozporu s článkem 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (...) a dále čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.*“

[8] Vzhledem k tomu, že vyhlášením uvedeného nálezu Ústavního soudu odpadly překážky řízení, rozhodl Nejvyšší správní soud i bez návrhu podle § 48 odst. 4 s. ř. s. že se v řízení pokračuje.

[9] Kasační stížnost je důvodná.

[10] Stěžovatel především namítal, že odmítnutím jeho žaloby pro nesplnění lhůty dané k odstranění vad žaloby, se krajský soud dopustil porušení jeho základního práva na projednání věci nezávislým soudem ve smyslu č. l. 36 odst. 2 Listiny. Nejvyšší správní soud konstatuje, že krajský soud svým postupem naplnil literu zákona účinného v době jeho rozhodování, konkrétně ustanovení § 32 odst. 2 písm. a) zákona o azylu (které stanoví sedmidenní lhůtu k podání žaloby proti rozhodnutí žalovaného), spolu s ustanovením § 71 odst. 2 s. ř. s. věty třetí (podle nějž může žalobce rozšířit žalobu na dosud nenapadené výroky rozhodnutí nebo ji rozšířit o další žalobní body jen ve lhůtě pro podání žaloby) a s ustanovením § 72 odst. 4 s. ř. s. (podle kterého soud nemůže prominout zmeškání uvedené lhůty).

[11] Nejvyšší správní soud však zároveň poukazuje na nález Ústavního soudu ze dne 1. 12. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 17/09, v němž Ústavní soud dospěl k závěru, že ustanovení § 32 odst. 2 písm. a) zákona o azylu je v rozporu s předpisy vyšší právní síly, a uvedené ustanovení zrušil. Ústavní soud sice předmětné ustanovení zrušil ke dni vyhlášení nálezu ve Sbírce zákonů (tj. k 14. 1. 2010), zatímco krajský soud, jehož usnesení Nejvyšší správní soud v nynějším řízení o kasační stížnosti přezkoumává, ve věci rozhodl již dne 23. 4. 2008. Závěry vyslovené v daném nálezu je přesto nutno považovat za relevantní i pro nyní posuzovanou věc. Odkázat zde lze zejména na judikaturu Ústavního soudu týkající se derogačních účinků nálezů, např. na nález ze dne 27. 11. 2001, sp. zn. I. ÚS 738/2000, nebo na nález ze dne 12. 9. 2006, sp. zn. II. ÚS 53/06, v němž Ústavní soud uvedl, že „*ústavní stížnost a návrh na zrušení ustanovení zákona sice představují relativně oddělené návrhy, o kterých Ústavní soud rozhoduje samostatně, nelze však přehlédnout jejich obsahovou propojenost. V tomto typu řízení před Ústavním soudem je podnětem pro rozhodování Ústavního soudu o ústavnosti napadeného právního předpisu konkrétní souzená věc, v níž napadené ustanovení bylo aplikováno. Z vyhovění návrhu na zrušení právního předpisu nelze automaticky usuzovat též na vyhovění samotné ústavní stížnosti. Není možné zcela vyloučit - byť výjimečnou situaci – kdy i po zrušení napadeného ustanovení právního předpisu Ústavní soud ústavní stížnost jako nedůvodnou zamítne, neboť shledá, že v konkrétním případě zrušené ustanovení nezasáhlo ústavně chráněná základní práva stěžovatele; je však zároveň zřejmé, že při rozhodování o ústavní stížnosti musí Ústavní soud k derogačnímu nálezu v řízení o kontrole norem přihlédnout. V opačném případě by totiž podaná ústavní stížnost nesplnila svoji subjektivní funkci, tzn. funkci ochrany ústavně zaručených základních práv nebo svobod stěžovatele.*“ Nemůže být přitom pochyb o tom, že uvedený právní názor lze přiměřeně aplikovat také na rozhodování o kasační stížnosti ve věci, na jejímž podkladě Ústavní soud rozhodl o ústavnosti napadeného právního předpisu. Opačný závěr by vedl k tomu, že by Nejvyšší správní soud v řízení o dané kasační stížnosti nemohl poskytnout ochranu ústavně zaručeným základním právům nebo svobodám stěžovatele. K obdobným závěrům ostatně dospěl Nejvyšší správní soud již ve svém rozsudku ze dne 24. 6. 2008, č. j. 2 As 52/2004 - 101.

[12] Zrušením napadeného ustanovení zákona o azylu nálezem Ústavního soudu dochází k prodloužení žalobní lhůty v případě zjevně nedůvodných žádostí ze sedmi na patnáct dnů (§ 32 odst. 1 zákona o azylu; viz také bod 41 nálezu). Tuto patnáctidenní lhůtu je přitom nutno respektovat rovněž v případě stěžovatele. Kasační námitka, podle níž se městský soud odmítnutím žaloby dopustil porušení stěžovatelových práv plynoucích z č. l. 36 odst. 2 Listiny, je tedy důvodná.

III.

[13] S ohledem na shora uvedené skutečnosti Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V tomto řízení je krajský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu, který byl vysloven v odůvodnění tohoto rozsudku. Krajský soud tedy poskytne žalobci možnost dále doplnit či rozšířit žalobu ve dnech, které dosud neuplynuly z jeho patnáctidenní žalobní lhůty. V novém řízení krajský soud rozhodne rovněž o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. ledna 2010

JUDr. Marie Žišková

předsedkyně senátu